

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2026-07-29

Ärendenummer KULT-2026-00466

Handläggare

Carina Sjöholm

Telefon: 031-365 00 00 (växel)

E-post carina.sjoholm@kultur.goteborg.se

Göteborgsförslag 13492: Bevara rehabträdgården i Lilla Änggården

Kulturförvaltningen överlämnar Göteborgsförslag (13492) ”Bevara rehabträdgården i Lilla Änggården” utan eget ställningstagande till kulturnämnden för vidare hantering.

Sammanfattning

Göteborgsförslag 13492: Bevara rehabträdgården i Lilla Änggården har varit publicerat i 90 dagar och uppnått 200 röster, varpå demokrati- och medborgarservice tilldelat ärendet till kulturnämnden för beslut. Tilldelningen till kulturnämnden gjordes utifrån att kulturförvaltningen ansvarar för den publika verksamheten vid Lilla Änggården och samordnar det gemensamma utvecklingsarbetet på platsen. Lilla Änggården förvaltas dock gemensamt av Higab, stadsfastighetsförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen, exploateringsförvaltningen samt kulturförvaltningen genom Göteborgs stadsmuseum.

Den nämnd som tilldelas ett Göteborgsförslag ska enligt stadens riktlinje för Göteborgsförslaget besluta om förslaget ska genomföras, inte genomföras eller om det ska utredas vidare.

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden avstyrker Göteborgsförslag 13492: Bevara rehabträdgården i Lilla Änggården. Ett godkännande av förslaget skulle riva upp redan fattade beslut om utveckling av platsen i bred samverkan mellan berörda förvaltningar och bolag i staden. Det i sin tur verkar hindrande för göteborgarnas tillgång till Lilla Änggården som park och kulturhistorisk miljö, såväl som för uppfyllnad av ändamålet för donationen av Lilla Änggården till Göteborgs Stad.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Göteborgsförslaget skulle vid godkännande begränsa möjligheten till utveckling av publik verksamhet på platsen och således begränsa entréintäkterna. Det är vidare inte är möjligt att utveckla affärsdrivande verksamhet på platsen, såsom seminarieverksamhet vilket kan ske i Trädgårdsmästarbostaden som Gröna Rehab har disponerat.

Inom ramen för nuvarande verksamhet bedrivs tvärvetenskaplig forskning där resurser samordnas mellan universitet, högskola och stadens förvaltningar. Vid fortsatt utveckling enligt plan, kan forskningsprojekt och institutioner ges långsiktiga möjligheter att samverka kring Lilla Änggården vilket också ökar möjligheten till extern forskningsfinansiering.

Bedömning ur ekologisk dimension

Sedan 2023 bedriver exploateringsförvaltningen stadsnära odling i Lilla Änggården med hållbarhet i fokus. I dagsläget begränsas möjligheten att utveckla odlingen och fördjupa det publika arbetet med hållbarhet med fokus på barn och unga. Det beror på att Gröna Rehabs verksamhet skapar begränsningar i tider för den publika verksamheten vilket påverkar både möjligheten till skollektioner och visningar för allmänheten. Fem förvaltningar i staden har genom nuvarande utvecklingsplan tillgång till odlingen och kan därigenom arbeta med hållbarhetsperspektivet.

Bedömning ur social dimension

Museibesök är en social aktivitet. Besökarundersökningar genomförda av Göteborgs museer och konsthall visar att besökare till stadens museer främst söker aktiviteter att göra tillsammans med familj och vänner. Verksamheten vid Gröna Rehab har ett större behov av avskildhet och lugn än vad utvecklingen av Lilla Änggården kan möta. Utvecklingen syftar till att tillgängliggöra platsen för fler och skapa en mötesplats för göteborgarna i enlighet med donatorns vilja. Platsens potential för skolor och barn och unga behöver nyttjas bättre. Även om kulturförvaltningen har förståelse för de sociala värden som finns i Gröna Rehabs verksamhet, skulle Göteborgsförslaget verka hindrande för en större tillgång till platsen och de sociala värden som detta ger.

Bilagor

1. Göteborgsförslag (ID: 13492)
2. Donationshandling
3. Ändring av stadgarna för Grén-Brobergs museistiftelse, ansvarsfördelning
4. Nuvarande 10-årsplan för utveckling av Lilla Änggården
5. Underlag till beslut angående Trädgårdsmästarbostaden
6. Göteborgs Stads riktlinje för Göteborgsförslaget
7. Testamente Carl Sven Grén-Broberg

Expedieras till

Demokrati- och medborgarservice |
goteborgsforslaget@demokratimedborgarservice.goteborg.se

Förslagslämnaren

Exploateringsförvaltningen

Stadsfastighetsförvaltningen

Stadsmiljöförvaltningen

Higab

Ärendet

Lilla Änggården är en donation som förvaltas gemensamt av Higab, stadsfastighetsförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen, exploateringsförvaltningen samt kulturförvaltningen genom Göteborgs stadsmuseum. Kulturförvaltningen samordnar det utvecklingsarbete som bedrivs gemensamt, vilket gör att demokrati- och medborgarservice har tilldelat Göteborgsförslaget rörande Lilla Änggården till kulturnämnden. Svaret omhändertar alla berörda förvaltningars synpunkter.

Göteborgsförslaget om att bevara rehabträdgården i Lilla Änggården

Gröna Rehab drivs av Västra Götalandsregionen och har sedan 2006 bedrivit naturbaserad rehabilitering i Trädgårdsmästarbostaden i Lilla Änggården. Målgruppen är långtidssjukskrivna med stressrelaterad ohälsa. Rehabiliteringen har skett i en lugn och grön miljö som har varit uppskattad av dess brukare. Göteborgs Stad ser att verksamheten har ett stort värde men den är inte längre förenlig med den här platsen. Utifrån gemensamma planer för utveckling av Lilla Änggården, och ett behov att bättre uppfylla ändamålet i den donation som ligger bakom Göteborgs Stads ägande och förvaltning av Lilla Änggården, har verksamheten Gröna Rehab sagts upp och erbjudits alternativa gröna platser. Utrymme ska i stället ges åt Göteborgs Stads förvaltningar med ansvar för park, trädgård, byggnader och publik verksamhet.

Göteborgsförslaget ger uttryck för viljan att kvarstå med verksamhet för Gröna Rehab i Lilla Änggården och därmed ompröva redan fattat beslut, det vill säga att Göteborgs Stad har sagt upp hyreskontraktet för Gröna Rehab i Lilla Änggården. I praktiken innebär det en önskan att stadsfastighetsförvaltningen som har ansvar för lokaluthyrningen, avbryter uppsägningen av Gröna Rehab och att verksamheten bevaras i nuvarande form i Lilla Änggården.

Av Göteborgsförslaget framgår att förslagslämnaren anser att Göteborgs Stads ambition att utveckla Lilla Änggården som besöksmål för en bredare allmänhet är möjlig att förena med Gröna Rehab nuvarande verksamhet som kräver en skyddad och rofylld plats. Förslaget lyfter fram vikten av att bevara en verksamhet som hanterar den stressrelaterade ohälsan vilket utgör ett högst aktuellt samhällsproblem. Lugna och återhämtande platser i staden ger stora hälsovinster och verksamheten har haft goda resultat.

Donationen som ligger till grund för Lilla Änggården

Lilla Änggården donerades till Göteborgs stad av Sven och Carl Grén Broberg 1963. Enligt donationens villkor ska Lilla Änggårdens mangårdsbyggnad, trädgårdsmästarbostad, trädgård och park sammanhållas ”såsom en enhet och ska bevaras i dess nuvarande utformning och omfattning med särskilt iakttagande av att den botaniska och kulturhistoriska miljön ska bevaras.” Syftet med donationen var att bevara och utveckla platsen för allmänheten. Mangårdsbyggnaden och härbret donerades som föremål till samlingen vid Göteborgs historiska museum (numera Göteborgs stadsmuseum). Donationen förvaltas i dag gemensamt av Higab, stadsfastighetsförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen, exploateringsförvaltningen samt kulturförvaltningen genom Göteborgs stadsmuseum.

Under många år utvecklades Lilla Änggården mycket sparsamt och var tidvis eftersatt i underhåll och utveckling. 2018 tog ansvariga förvaltningar och bolag därför fram en

gemensam utvecklingsplan för att bättre leva upp till donationens villkor. Syftet med planen är bland annat att öka tillgängligheten och besökarantalet för besöksmålet.

Den övergripande målgruppen är göteborgare. Prioriterade målgrupper är barn och unga respektive äldre. Samverkansplanerna syftar till att utveckla Lilla Änggården till en oas för göteborgarna och öka tillgängligheten till mangårdsbyggnaden och trädgårdsmästarbostaden, trädgården och parken. Verksamheten vill erbjuda fler aktiviteter och möjliggöra för fler medborgare att nyttja platsen.

Donationen syftar också till att etablera forskning på platsen och då särskilt tvärvetenskaplig forskning. Under senare år har flera forskningsprojekt med förankring i Lilla Änggården genomförts och under 2025 tecknades ett tioårigt avtal med Centrum för kritiska kulturarvstudier (CCHS) vid Göteborgs universitet kring forskning på platsen. Flera forskningsprojekt har resulterat i publika aktiviteter för både barn och vuxna.

Under arbetets gång har stadens omorganisation resulterat i att exploateringsförvaltningen anslutit sig till samverkansgruppen och etablerat odlingar på platsen som används i pedagogik och visningsverksamhet.

Det förvaltningsöverskridande utvecklingsarbetet av Lilla Änggården har medfört ett behov av att kunna nyttja fler byggnader på platsen. Trädgårdsmästarbostaden har sedan 2006 hyrts ut till Västra Götalandsregionen och verksamheten Gröna Rehab.

Verksamheten som drivs av hyresgästen bedöms i framtiden inte vara förenlig med ansvariga förvaltningars ambitioner att fortsätta utveckla Lilla Änggården som besöksmål, vilket bland annat kommer att innebära att antalet aktiviteter och besökare på platsen ökar. Tillgång till Trädgårdsmästarbostaden möjliggör för ansvariga parter att utöka utbudet av aktiviteter till allmänheten genom till exempel kursverksamhet, skollektioner och seminarieverksamhet. Byggnaden kan även tillgodose flera arbetsmiljöbehov främst kopplade till den etablerade stadsodlingen.

Vad innebär ändamålet i donationen till Göteborg Stad?

Vid mottagandet av donationen åtog sig Göteborgs Stad att följa ändamålet för donatorns gåva. Det är ett styrande åtagande och kan i det fall ändamålsbestämmelsen inte uppfylls, innebära ett brott mot det ansvar som accepterades vid tillfället för donationen. Om Göteborgs Stad önskar bedriva annan verksamhet än den som donatorn har stipulerat behöver en formell ansökan om ändring, det vill säga permutation, göras hos Kammarkollegiet, vilket i mycket liten grad brukar beviljas. Det är således inte valfritt för Göteborgs Stad att åsidosätta ändamålet så länge rådande donation är gällande.

Stadens verksamhet i Lilla Änggården

Lilla Änggården förvaltas gemensamt av Higab, stadsfastighetsförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen, exploateringsförvaltningen samt kulturförvaltningen genom Göteborgs stadsmuseum.

Ändamålet för donationen låg under en längre tid i träda och verksamheten på platsen bedrevs under många år främst av kulturförvaltningen genom Göteborgs stadsmuseum. Ansvariga förvaltningar och bolag beslutade 2018 att återupprätta arbetet i enlighet med donationens syfte och tog fram en gemensam 10-årsplan för Lilla Änggården som besöksmål. De ansvariga förvaltningarna har sedan dess utvecklat sina insatser på platsen, samordnat sina resurser och ökat antalet aktiviteter. Det innebär att

ett långsiktigt samarbete mellan stadens förvaltningar och bolag etablerats och från 2029 kommer verksamheten i Lilla Änggården drivas som en långsiktig, löpande samverkan med gemensam verksamhetsplanering och målbild.

I dag bedrivs publik verksamhet främst under sommarhalvåret och under helger. Göteborgs stadsmuseum erbjuder visningar och viss skolverksamhet i mangårdsbyggnaden, trädgården och parken och exploateringsförvaltningen driver stadsnära odlingar som används i den pedagogiska och publika verksamheten.

Enligt donationen ska platsen sammanhållas som en helhet. Den innefattar inte bara ett hem utan park, trädgård, trädgårdsmästarbostaden och mangårdsbyggnad. En förutsättning för att utveckla platsen är att ansvariga för förvaltande av donationen får tillgång till hela platsen vilket samtidigt ger möjlighet för mer verksamhet och fler besökare. Donationens syfte ligger till grund för utvecklingsarbetet som bedrivs "...med särskilt iakttagande av att den botaniska och kulturhistoriska miljön ska bevaras".

För att komma vidare i tillgängliggörande av platsen önskar ansvariga förvaltningar och bolag inkludera Trädgårdsmästarbostaden i den publika verksamheten med utgångspunkt i följande gemensamma beslut:

- Trädgårdsmästarbostaden ingår i donationen från familjen Grén Broberg till Göteborgs Stad och behöver därför hållas tillgänglig för allmänheten. Att verksamheten i huset bedrivs av ansvariga parter inom Göteborgs stad möjliggör detta.
- För en sammanhållen utveckling av platsen, med utgångspunkt i Grén Brobergs donation, ser samtliga ansvariga parter på platsen att detta är ett nödvändigt steg.
- Beslutet har tagits gemensamt av Kulturförvaltningen, Stadsmiljöförvaltningen samt Exploateringsförvaltningen och är förankrat hos Stadsfastighetsförvaltningen och Higab.
- Beslutet har presenterats och godkänts av Grén Brobergs museistiftelse¹, vilka enligt donationen har beslutanderätt kring uthyrning av Trädgårdsmästarbostaden.

Göteborgsförslaget strider mot rådande donation och begränsar de utvecklingsmöjligheter som ansvariga samverkansparter ser för platsen. Dialoger med Gröna Rehab i samband med utveckling av platsen har redan skett, utan att samsyn har kunnat uppnås kring den publika utvecklingen av platsen.

Om kulturnämnden beslutar att genomföra göteborgsförslaget innebär det att Stadsfastighetsförvaltningen behöver avbryta uppsägning av Gröna Rehab.

Om förslaget genomförs kommer rehabträdgården i Lilla Änggården fortsatt att begränsa stadens möjlighet till utveckling av publik verksamhet i park, trädgård och museibygnad med syfte att locka fler besökare och skolor till platsen. Tillströmningen av publik, barngrupper och forskare till Lilla Änggården är inte förenligt med det behov av lugn och ro som rehabträdgården kräver. Om förslaget genomförs kommer Göteborgs Stad alltså inte att leva upp till donationens villkor och behöver därmed inkomma med en ansökan till Kammarkollegiet att permutera stiftelsen.

¹ Stiftelsen består av tre ledamöter. En ledamot är chefen för Göteborgs Stadsmuseum och två ledamöter kommer från kulturnämnden (2022-01-30 § 22).

Förvaltningens beredning av ärendet

I beredning av ärendet har dialog förts med Stadsfastighetsförvaltningen, Stadsmiljöförvaltningen, Exploateringsförvaltningen och Higab.

Förvaltningens bedömning

Kulturnämnden ska vid en första behandling av ett göteborgsförslag ta beslut om förslaget ska genomföras, inte genomföras eller om det ska utredas vidare.

Kulturförvaltningen har gjort en bedömning att kulturnämnden inte bör gå vidare med förslaget med utgångspunkt i att det skulle ge negativ påverkan på det utvecklingsarbete som Göteborgs Stad bedriver på platsen. Det skulle därtill hindra ändamålet i den donation som ligger bakom stadens ansvar för Lilla Änggården.

Anna Rosengren

Cajsa Lagerkvist

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Museer och konsthall